

Свети Јустин Ћелијски
КУДА ИДЕШ, СРБИЈО?!

(Беседа на Светога Саву 1966. године у манастиру Ћелије)

Данас је Свети Сава, али данас је српски Велики Петак. Данас је Свети Сава, требало би да буде највећи празник после Ускрса, а данас је српски Велики Петак. Данас је Свети Сава, требало би да буде празник највећи после Божића, али ово је данас српски Велики Петак. Гле, како је тужна земља Србија, како је мрак попао земљу Србију. Каква тмина! Каква помрчина! Где су Срби? Много је бивших Срба, а правих Срба, авај, како мало! Хајде да учинимо један кратак хаџилук по земљи Српској, хајде да видимо како се празнује Свети Сава по земљи Српској. Хајдемо до Београда, старе српске престонице. У Београду, шта је? Све радње отворене, сва надлештва раде. Људи, шта је то? Ево одговора: На Теразијама Свети Сава распет на крсту, на Теразијама београдским, на главном тргу, на главној раскрсници, на главном путу и путевима раскршћа Европе, Азије и Африке, ето Срби подигли крст и распели на њему Светога Саву. А он тужан и пун љубави за несрећно потомство своје, вапије са крста: Господе, опрости им, јер не знају шта раде.

Хајдемо мало даље, хајдемо до Универзитета. Шта је то? Празан, нигде никога нема, нигде никога на Светога Саву на Универзитету. Омладина! Ко? Ко је води? Нема Светога Саве на Универзитету, нема духа његовог, нема Христа његовог. А кога има, ако Христа Бога нема, ако Светог Саве нема? Крст пред Универзитетом и на њему распет Свети Сава, и бруји његов тужан и сетан глас, његов глас који се чује од земље до неба: Господе, опрости им, јер не знају шта раде!

Хајде даље по несрећном Београду и тужном хаџилуку нашем, хајдемо до Патријаршије. Гле, и пред Патријаршијом крст, гле и на крсту распет Свети Сава! Шта је то? Откуда то? Од раскола! Свети Сава распет јауче и плаче пред Патријаршијом и вапије са крста: Господе, опрости им јер не знају шта раде!

Такав је мрак, такви крстови по Београду. А Свети Сава где се у Београду слави? По црквицама, по црквама као по збеговима, тамо дечица, тамо њихови родитељи, ето они славе Светога Саву, а храм Светога Саве који је почео да се зида пре толико деценија претворен у гаражу! И пред тим храмом крст и Свети Сава плаче над кукавним Српством и вапије: Господе опрости им, јер не знају шта раде!

Хајдемо даље, напустимо мрачни и срамни Београд. Хајдемо у Шумадију, хајдемо у наша шумадијска села. Данас је Свети Сава. Школе треба да брује од песме Светоме Сави, а тамо у сваком селу школа затворена, нигде ђака у њој, нигде ученика, нико не слави Светога Саву. Школа устала против Светога Саве. Пред сваком школом у сваком селу шумадијском, било то у Љигу, у Милановцу, у Петровцу, Јагњиловцу... Пред сваком школом крст, и на крсту распет Свети Сава, а његова болна и тужна уста понављају непрекидно: Господе, опрости им, јер не знају шта раде!

Хајдемо даље по варошима српским, по варошима Српске земље. Шта је то? Крагујевац, Ниш, Лесковац, Врање, Нови Сад, Сарајево, Бања Лука, Цетиње, Никшић, шта је то? Што је толико крстова пред толиким здањима, пред црквама, пред школама? И на свима тим крстовима Свети Сава вапије Господу: Господе, опрости им, јер не знају шта раде! Не знају, Господе. Оставише Тебе, једини смисао свих светова, оставише Тебе Који нам дајеш Вечни Живот, оставише Тебе Који нам дајеш Вечну Правду, и твоји потомци пођоше, за ким? За људима без Бога!

А шта човек може учинити без Бога у овоме свету? Можеш ли, траво, да порастеш без Бога? Можеш ли пшеницу своју, кукуруз свој, да однегујеш без Бога? Можеш ли теле да одгајиш без Бога? Може ли врабац над кућом да прхне без Бога? Може ли сунце да се носи над земљом без Бога? А ето, полудео је европски човек, полудела европска наука, полудели европски мудраци, хоће свет да уреди без Бога. И ето, уредили га!

Видимо како уређују. Крв, ратови, несреће, буне, побуне. Нигде мира, нигде спокојства, све трчи, за ким, за чим? - за, авај, пропадљивим самоуживањима, страстима и сластима овога света.

Хајдемо, хајдемо широм Српске земље. Тамо, далеко у сумаглици, стоји Црна Гора. Српска Црна Гора! А у њој скоро све цркве затворене, претворене у магацине.

Затворене и служба се Божја не служи. И пред сваком црквом, не један крст, него стотине крстова, и на свима њима Свети Сава распет! О Господе, опрости нам јер, збиља, не знамо шта радимо!

Хајде даље, српски човече, Србине, ако си остао Србин до данашњега дана, ако се ниси одрекао, ако ниси бивши Србин, хајдемо даље. Гле, погледај онај манастир. Тамо, тамо се чује концерт, тај манастир је претворен у музеј, тамо данас на дан Светога Саве нема службе! Пред манастиром огроман крст и на крсту распет Свети Сава, тужан и сетан. Монаштво му је дало све, монаштво га је учинило Светитељем, монаштво га је учинило Просветитељем. Света Гора и свети монаси васпитали су Светога Саву и дали му сва богатства неба. Дали му Вечну Истину, Вечну Правду, дали му Вечни Живот, и он га дао српском роду. Дао и Вечну Истину, и Вечну Правду, дао Истинског Бога и Господа Христа. То монаштво, ето, манастир претворило у музеј. И шта ја да радим, Господе, пред Тобом, сем да вапијем: Господе, опрости им, јер не знају шта раде!

Тамо по српским шумама, по долинама, гудурама, српски манастири. Зидали их свети цареви и краљеви, зидали их свети Срби, оставили нама, а манастири скоро опустели. Срби неће у монахе, Срби кренули за Европом, за културом, за модом. Жене трче за париском модом, и по вароши и по селима. Младићи, омладина, Срби зрели, родитељи, чиновници, службеници, све то се дало на уживање. Биоскопи пре свега, и позоришта изнад свега.

А монаштво, свето монаштво, које је држало Српски народ кроз векове и векове и дало све што је највеће, јер ништа веће нема Српски народ од светих монаха, Светог Саве, Светог Петра Цетињског, Светог Николаја Охридског. Монах и Владика, то је највеће у српскоме роду, највећи учитељи, највећи просветитељи. А Срби сада напуштају тај светосавски пут, напустили монашки пут. Празни манастири српски, по један или два монаха? А ви шаљете децу своју по школама, по универзитетима. Добро је и то понекад. Али, помисли на душу своју и на душу њихову. Ко ће чувати душу Српскога народа? Свима до уживања и уживања стало. А пут манастирски, пут Светога Саве кроз Вечну Истину води у Живот Вечни. Срби, на шта сте свели своју историју и себе? Тако, оставивши тај светосавски пут, пут манастирски, пут монашки, Срби кренули за културом, за цивилизацијом европском, за модом европском. О лешеве српски! Шта вам даје та култура и цивилизација? Шта, осим лажи? Шта, осим лажног задовољства? Шта, осим лажних уживања? Шта вам дају палате и фабрике? Шта вам дају авиони? Погледајте душе своје. Где су вам душе? А душа је важнија од свега; не од твога имања само, од твоје стоке, не само од твоје деце, него, него, о, душа је важнија од свих светова. То је вечно у теби, човече. То је оно што не умире. То је оно што гроб не може да ухвати. И ти душом својом можеш из овога света у онај свет. Шта ћеш радити у моменту смрти? Пише о једном догађају један Свети Отац: Била два друга. Један од младости своје решио да се одрекне света и уживања светских и да постане монах. А други, његов друг од младости, почео да исмева Еванђеље Господа Христа и веру. И заиста, овај први се замонаши и постаде монах. Онај други оде својим путем, ружећи све што је Христово, што је еванђелско. Деси се да тај младић умре пре монаха, и овај његов друг монах, тужан и сетан што му је друг такве душе отишао на онај свет, стаде се молити Богу да му покаже где је душа његовог друга у ономе свету, шта је са њом. - Ето, он није веровао у Тебе, Господе, он је Твоје Еванђеље одбацивао, вери се Твојој ругао, шта је с њим? Неколико дана молио се монах од свег срца плачући и молећи Господа да му открије ту тајну. Једнога дана тајна му би откривена. Његов друг дође,

јави му се. А он монах, одмах га упита: Молим те, реци ми како ти је горе? Како се осећаш? - О, то ли хоћеш да сазнаш? Мени, мени је врло тешко и претешко. - Па добро, у чему је твоја тешкоћа, шта ти је тешко? - То се не може описати - одговара младић. - А што? - Зато што моје патње, моје муке, превазилазе све што људске речи могу описати. Али када већ хоћеш ја ћу ти показати само један делић моје патње. Тада он подиже крај од своје хаљине и показа му ногу. И монах угледа огромног црва који нагриза ногу. И удари страشان смрад, ужасан смрад, тако да монах скочи, полете да изађе из келије, отвори врата, излете из келије и побеже чак ван манастира. Његовог друга нестале, а смрад се разли по целој манастиру и то такав смрад, да су монаси морали да напусте манастир и да траже уточиште далеко на другом месту. А овај монах који се молио да му се јави тај друг, целог живота није могао да спере са руке своје смрад који је наишао на ту руку од присуства тог несрећног младића.

Таква је судбина душа које неће Христа у овој свету. Таква је судбина човека који хоће без Христа да живи у овој свету. Таква је судбина и вама, несрећни Срби, који сте се одрекли Светога Саве, који сте се одрекли Господа Христа, одрекли се свога живота. Шта те чека у оној животу ако душа твоја у овој свету не стекне Христа и не испуни себе божанским мирисом, светим врлинама, светим животом, светим заповестима Христовим? Шта ће бити од твоје душе, шта ће се у њој накупити? Смрад! Смрад! Смрад! - од кога се нећете моћи спасти никада, и трајаће вечне муке.

Ти си човек, ти си Србин, ти си чуо за Господа Христа! Шта се збива са српским човеком данас? Све што је Божије, мање-више, опустело је у Српској земљи. Опустели манастири и пред сваким манастиром, скоро, распет Свети Сава. И он тужан и јадан гледајући своје потомке, своју несрећну паству, како пропада у гресима, страстима и сластима и у лажним културама и цивилизацијама, јауче са крста: Господе, опрости им, јер не знају шта раде!

Да, тужна је судбина Светога Саве, највећег и најсветијег Србина, највећег и најпрослављенијег Србина у свима световима, сем на земљи Српској сада.

А данас, данас на небу је српски Ускрс. Данас сва небеса, Свети Апостоли, Свети Пророци, Мученици, Исповедници славе Светога Саву. Данас сам Господ грли Светога Саву, највећег и најсветијег Србина, најљупкије и најмилије српско дете Растка! А он клечи и плаче. Плаче над несрећним српским родом, плаче над земаљском Србијом. Сва Небеска Србија слави Светитеља Саву, а ви несрећни Срби све сте његово заборавили на земљи.

Ти земаљска Србијо, куда идеш? Шта је твој крај? Шта, ако не пропад, погибија? Пропад, погибија српских душа, покољ српских душа! Ето, то је Српска земља. А то је сваки Србин добровољно дао, добровољно убијао своју душу. Мајка која слуша дете како псује, отац који псује, шта раде? Убијају душу у детету свом, и душу своју убијају и спремају пакао и себи и деци својој. О, свака крађа, сваки грех, све је то убица који јури на тебе. Свака ружна реч, свака ружна помисао, свако рђаво дело, све су то силе демонске које те гађају да те устреле, да ти душу убију.

Пуна је Српска земља лешева духовних. Душа до душе, ох, леш до леша! То су мање више данашњи Срби. Све што је Божје, мање-више, заборавило се. А све што би дало задовољство овога света, уживања овога света, ето за тим трче данашњи Срби, и губе душу своју и губе оно што је вечно. Али у оној свету видеће сваки шта је зарадио. Свети Сава распет на безброј крстова по Српској земљи! Свети Сава распет на свима крстовима који ограђују Српску земљу. Са свих тих крстова, он, он највећи Мученик српски, вапије пред Господом: Господе, опрости им, јер не знају шта раде!

О Свети Оче Саво, опрости и помози! Опрости и помози, опрости и помози нама духовним мртвацима по земљи српској. Васкрсни нас из мртвих, васкрсни душе наше из мртвих. Васкрсни их покајањем, васкрсни их вером у Господа Христа. Васкрсни их нашим новим животом по Еванђељу.

Ти нас покај, ти нас приведи Господу Христу, иначе српска земља претвара се у огромно гробље, леш до леша, мртац до мртаца. И авај, ако не васкрсне ка Христу, ускоро ће се претворити Српска земља у огромно гробље српских душа. Гробље душа које су извршиле самоубиства и убиства, презревши Господа Христа, одбацивши Јединог Истинитог Бога и Јединог Истинитог Даваоца вечнога живота и бесмртнога, и јединог Имаоца и Даваоца Вечне Истине и Правде.

О Свети Оче Саво, васкрсни нас из мртвих. Васкрсни нас на веру у Господа Христа. Да ништа на овом свету не ценимо као Њега и да никога не љубимо више од Њега. Јер, ето, Он нам кроз Себе даде сва небеска блага и Царство Небеско. Дај нам силе и моћи да и ми исто тако усвојимо веру у Њега, љубав к Њему, молитву к Њему.

Свети Оче Саво, опрости и помози! И моли Господа Христа да све нас, српске мртаце, мртаце душом, васкрсне из свих смрти ка Њему, ка Небеској Правди ка Вечном Животу кроз све векове. Амин.

Преподобни Отац Јустин, Празничне беседе, Сабрана дела Светог Јустина Новог, Бедоград, 1998, стр. 137 ◆ 142.